

Chorzów: 0 noblistach ze Śląska w Teatrze Rozrywki

Przypomnieli wybitnych

Bodaj żaden inny region w Europie nie wydał na świat tylu wybitnych postaci co Śląsk. Naukowcy czy artyści za swoje osiągnięcia otrzymywali największe laury, w tym prestiżową Nagrodę Nobla. Wielu dzisiejszych mieszkańców jednak nie wie o ich istnieniu. Przypomnieć miało o nich spotkanie, które odbyło się 8 maja w Teatrze Rozrywki w Chorzowie.

Bohaterem spotkania był dyrektor Archiwum Państwowego w Katowicach dr Piotr Greiner, a organizatorem – Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej. Dr Greiner jest autorem popularnej publikacji DWPN „Nobliści z Górnego Śląska”, która prezentuje wszystkie te wybitne postaci pochodzące z regionu i niedawno doczekała się udoskonalonego wydania.

Cena zapomnienia

Co przyznają wszyscy naukowcy badający temat śląskich laureatów Nagrody Nobla, największą bolączką większości tych postaci jest fakt, że wśród dzisiejszych mieszkańców regionu, z którego pochodzą, są praktycznie zapomniani. Już odpowiedzialny za kulturę w województwie śląskim wicemarszałek Henryk Mercik zauważał, że jest to kwestia faktu, iż pochodzili oni z niemieckiego Śląska: – Nie powinniśmy jednak udawać, że ci ludzie nie istnieli tylko dlatego, że urodzili się w takim, a nie innym okresie historycznym – uważa Mercik. Mimo ceny zapomnienia, jaką śląscy nobliści płacą za przynależność do niemieckiej historii regionu, jest ona jasna – aż 12 noblistów pochodzi z dzisiejszych terenów województw śląskiego, opolskiego i dolnośląskiego, które przed drugą wojną światową w całości

Na Śląsku urodzili się m.in. Kurt Alder, Maria Goeppert-Mayer i Fritz Haber. Wszyscy są laureatami Nagrody Nobla.

Fotos: Wikipedia

Aż 12 noblistów pochodzi z dzisiejszych terenów województw śląskiego, opolskiego i dolnośląskiego.

lub w części należały do Niemiec.

Górnośląski niemiecki

Jako że spotkanie na temat śląskich noblistów zorganizowano w Chorzowie, postaci słuchaczom najbliższej nie trzeba było długo szukać. Szczególne miejsce w historii miasta zajmuje mianowicie wybitny chemik Kurt Alder, który – zdaniem Piotra Greinera – miał szczególnie regionalne zabarwienie. Po niemiecku mówił z górnośląskim akcentem, co szybko zauważali jego ko-

ledzy po fachu, także ze względu na jego specyficzny sposób bycia. Niezwykle ważne są jego zasługi dla świata medycznego oraz gospodarczego. Jego badania nie tylko doprowadziły do możliwości produkcji nowatorskich tworzyw sztucznych, ale także wielu leków. W całym spotkaniu Alder stał się postacią centralną, ponieważ także jego osobie została poświęcona projekcja filmu przedstawionego widzom.

Już tylko po angielsku

Nie jest przypadkiem, że właśnie dr Piotr Greiner poświęcił się badaniom życia i dokonań śląskich noblistów. Jednego z nich miał okazję poznać nawet osobiście. Mowa o Konradzie Blochu – chemiku z Nysy, który zasłużył się światu w zakresie zwoleczania miążdźcy, co ma związek z cholesterolem w ludzkim organizmie. Greiner w ramach swoich badań prowadził korespondencję

z Blochem i ciekawostką jest, że gdy ten pierwszy napisał do niego w języku niemieckim, odpowiedź uzyskał w języku angielskim. Zdaniem Greinera była to manifestacja odjęcia się od niemieckiego pochodzenia, jednak postawa ta nie powinna dziwić z uwagi na fakt, że jako Żyd doznał wielkich krzywd ze strony reżimu Adolfa Hitlera i był w konsekwencji zmuszony do emigracji do Stanów Zjednoczonych.

Oprócz wymienionych dwóch noblistów tę prestiżową nagrodę otrzymali także Paul Ehrlich, Gerhart Hauptmann, Fritz Haber, Friedrich Bergius, Max Born, Hans Georg Dehmelt, Reinhard Selten, Günter Blobel, Otto Stern i Maria Goeppert-Mayer. Dziedzicami, którymi się zajmowali, były: chemia, fizyka, medycyna i fizjologia, ekonomia i literatura. Spotkanie na temat śląskich noblistów zakończył koncert zespołu Maes-Trio.

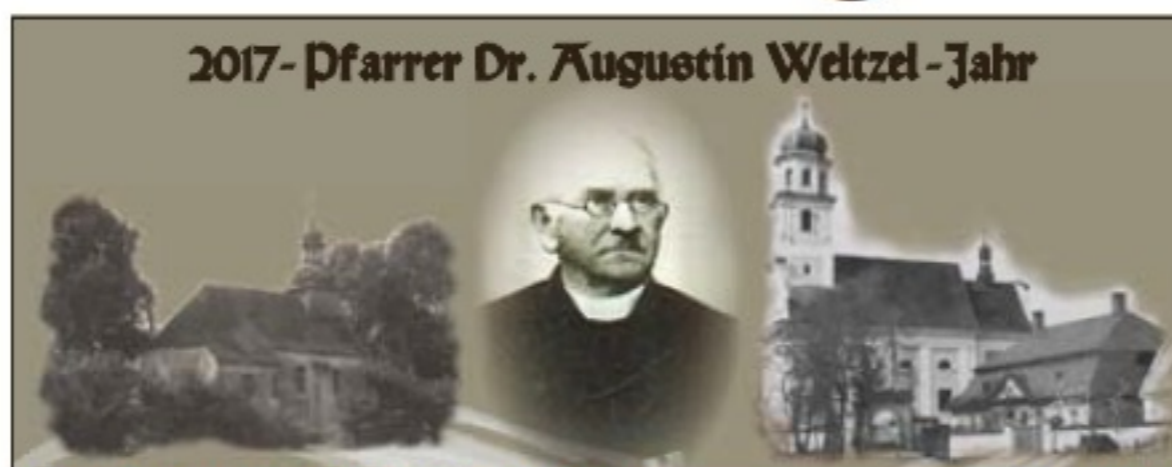
Lukasz Bity

Jubiläum: Tworkau feiert Augustin Weltzel

Großer Schlesier, großes Fest

Er war ein wichtiger Mann, der eine wichtige Arbeit leistete – Pfarrer Augustin Weltzel zählt zu den wohl bekanntesten Schlesiern und doch ist er heute besonders der jungen Generation kein Begriff. Dies will nun der DFK Tworkau ändern und bereitet eine große Jubiläumsaktion vor. Dabei macht nicht nur die Kirche, sondern auch die polnische Post mit.

Für die Nachwelt, die sich mit Augustin Weltzel befasst, hat das Jahr 2017 eine besondere Bedeutung. In diesem Jahr wird nämlich der 200. Geburtstag des Geistlichen gefeiert, der bis heute als wichtigster Gelehrter im Rahmen der Geschichte Schlesiens gilt. Zur Welt kam Weltzel 1817 in Jeltsch-Laskowitz, das heute in Niederschlesien liegt und damals in Preußen lag. Schon in seinen jungen Jahren fühlte er sich zum Priestertum berufen, besuchte ein katholisches Gymnasium und studierte danach Theologie in Breslau. Nach einem Aufenthalt in Pommern, wurde er Leiter der Pfarrei in Tworkau (Tworków/Kreis Ratibor), wo er 40 Jahre, bis zu seinem Tod blieb. Neben den gottesdienstlichen Aufgaben war er auch politisch tätig. 1863 wurde er zum Landtagsabgeordneten gewählt und zwischenzeitlich auch

2017 ist ein Jahr der großen Feiern rund um Augustin Weltzel.

Foto: DFK Tworkau

Vom 10. April bis zum 10. Mai werden Ratiborer Postbeamte einen besonderen Briefstempel benutzen, der über das Jubiläumsjahr von Augustin Weltzel informiert.

von oberschlesischen Städten. Schon zu Lebzeiten machte dies Weltzel als bedeutendsten Historiker der gesamten Region bekannt.

Seine Erfolge im Rahmen der Geschichtsstudien verschafften Weltzel schließlich derartigen Respekt, dass sogar die wichtigsten Gestalten seiner Zeit seinen Rat gesucht haben. Dazu zählte u.a. der damalige preußische Ministerpräsident und spätere Reichskanzler Otto von Bismarck. Für die Tworkauer war er aber nicht an erster Stelle Gelehrter oder Politiker, sondern immer ihr ehrenhafter Pfarrer. Bis heute erzählt man sich in Tworkauer Familien die Geschichte des Seelsorgers, der sogar in schwerer Krankheit noch seine Gläubigen betreut hat.

Vor allem dafür wollen jetzt seine deutschen Landsleute aus Tworkau dem Geistlichen danken. Am 9. April

eröffnete der DFK Tworkau zusammen mit der dortigen Pfarrei offiziell das Jubiläumsjahr von Augustin Weltzel. Ihr bekannter Landsmann ist den Tworkauern eine repräsentative Feier wert: Am Samstag den 10. Juli sollen gewählte Politiker, hohe Geistliche und andere Gäste aus den Woiwodschaften Oppeln und Schlesien nach Tworkau kommen, wo ein großes Familienfest stattfinden wird. Weitere Projekte werden folgen und noch bis November realisiert werden, dann nämlich wird der 120. Todestag von Weltzel begangen.

Dem berühmten Historiker wird jedoch nicht nur in Tworkau gedacht, sondern auch im naheliegenden Ratibor, und dass mit einer noch nie dagewesenen Aktion. Dank des Engagements von Liebhabern der schlesischen Kultur aus Leverkusen und Verbindungen zur polnischen Post, werden die Ratiborer Postbeamten vom 10. April bis zum 10. Mai eine spezielle Briefkennzeichnung verwenden, die über das Jubiläumsjahr von Augustin Weltzel informiert. Briefe mit dem Weltzel-Stempel gingen bereits aus einer kleinen Ratiborer Postfiliale in die Welt. Eine Woche später benutzte den Stempel schon das Hauptpostamt.

Außer der Stempelaktion haben die Tworkauer auch ein zweisprachiges Falblatt über ihren bekannten Historiker herausgegeben.

Lukasz Bity

vom preußischen König mit verschiedenen Ehren überhäuft. Grund waren vor allem seine Geschichtsstudien. Durch gründliche Recherchen in den Archiven von Breslau, Oppeln oder Berlin entstanden verschiedene Monographien